

Most én mindezt gondútam

(Orsós Lajos mondja)

A szülőfalumban, Keszőcén, közvetlenül alattunk folyt a Rába. Ajjajajajajaj, mennyi hal vót abban! Hát ugye vótak ezek a nagy húzóhálók. Biztos látott má'. Nekünk is vót ilyen... *tapogatószerűség*. Azt úgy lehet elképzelni, mint... egy kosár... Az alja majdnem olyan széles vót, mint a fölő része. Aztán a kis vízbe aztat bevittük..., főleg az olyan vízbe, amelyik ilyen hinaras vót..., azt mindig ugye emegettük,... aztán hirtelen letettük. Általába a kisebb vízbe', a hal abba a hínárba megbújik. Rátettük a tapogatót, megütötte a hal, amint nekiment. És akkor mi kézzel... kiszedtük. Mint az a csibeborító. Na, ugyanavva szoktuk... Aztán meg vót szintén kis hállóbú, ilyen kétágú valamire kötve. A partok alá szoktuk tenni... Aztán... pontosan... belement a hal.

Most, talán két-három év óta a halakat a győri halászegyesület villanyozza... Szóval ilyen elektromos árammal... Mennek a hajóval, a vízbe egy ilyen elektromos fej van. Azt állandóan a vízbe tartják... ott a part mentén. És ugye hát mit tudom én milyen erős áram van benne..., megüti a halat..., aztán az megszedül. A kisebb hal, aki közellebb van hozzá, azt annyira, hogy el is pusztul. Hát ugye ezek így halásznak... Nem ez az igazi halászat, mer' az a helyzet ugye, hogy azóta nagyon is csökkent a halállomány, amióta ezt alkalmazzák, mer' ugye az apróhal is elpusztul.

Hát ott a Rábán nem is ritka eset vót, amikor így a halászok húzóhálójával nyolcvan-száz kilós harcsát kihúztak... Nyolcvan-száz kilósat... Igen! Azt ugye értékesítik, eladják. Mert halnak a harcsa a legdrágább! Az Isten tudja, egy ilyen nyolcvan-száz kilós harcsa hány éves lehet. A folyamvízbe is - nemcsak ott, ahol tenyésztik -, hanem a folyamvízbe is, ugye, hogyha talál... pedig biztos, hogy talál... eleséget, hát mongyuk két-három év alatt fölnyó... Biztos, hogy fölnyó! Biztos! A harcsa... az ilyen... ragadozóhal. A halon él az. A másfajta halat is felemészti, megeszi. Tehát sokkal előbb fejlődik, mint az, aki más egyéb valamivel táplálkozik.

Vótak akkor abba az időbe, amikor én kezdtem ezt a halászatot, vótak ilyen idősebb halászok, s azokkal mentem. Se az apám, se a nagyapám nem foglalkozott vele. Hát láttam ugye, hogy hogyan fogják az idősek, milyen módszerrel, hogyan tették le a varsát a vízbe, a *vesszővarsát*. Annak olyan öblösszerű a szája. Na most, ugye, általában a hal mind a fenéken jár. És annyira buta az a hal, hogy nem tud kigyünni abból a varsából. Mer' ugye annak a varsának a fenéken jár! Na most, hogyha egy kicsit fölnebb gyünne, akkor pontosan azon a nyíláson ki tudna gyünni. De annyira buta... Annyira buta az a hal.

Na meg aztán van ez a Szentkút ere. Ami az én kertem alatt folyik el. Ebbe is annyi vót a hal, de még a rák is! Hogy rengeteg! Ugyhogy az ilyen mély kupákban még kézzel is lehetett fogni. A rákot megsütöttük. A farka annak jó, meg az ollaja. Az vót jó. Hát szoktuk sütni is, de jobban köleszteni, vízbe megfőzni. És igen-igen finom vót, mikor meg vót egy kicsit sózva. Gyengén lesóztuk, elsőrendű, ízletes étel.

De már most az sincs. Az a vegyszer, ami a földekről belefolyik a Bitvába, kipusztította. Ugyanúgy, ahogy nincsen már fűrjecske, foglyocska... tehát az állatvilág pusztul.

Talán a politikát követi, hogy még az élővilág is megváltozott. Más világ van ebbe' is... Átvedlett minden: természet, éghajlat, ember, állat - ugye, ennek a rendszernek a mintájára. Az emberiség ugyanígy van. A politikának a szenvedése alatt van.

El lehet képzelni asztat, hogy vegyszereznek egy tábla valamit. Egy nagy területet. És van egy nagy záporosó..., arról a mezőgazdasági területről, amit levegyszereztek, azt mind beleviszi a folyóba. Kész is van...! Tehát így ki vagyunk téve, ember, állat, minden a pusztulásnak. A természet. Minden. Minden ki van téve! És tudják az okosok esztet, de nem lehet megállítani.

Most én mindezt gondútam, amikor ez a rendszerváltás bekövetkezett, hogy itt ezekkel a vegyszerezésekkel abba-hagynak. Mer' még talán idejében lett volna. Mikorhát ugye a szocializmusnak vége lett. A szocialista rendszernek. Én mindezt gondútam, hogy ezekkel alábbhagynak, de bizony nem. Ugyanúgy csinálják, mint azelőtt. Tehát aki idáig elpusztult, elpusztult, aki még él, az meg majd elpusztul ez után. Ez az a folyamat, amit megállítani nem lehet. És ez még mehet tovább! Talán azért is csinálják ezt, hogy az embereket evve kipusztítyák. Mert ők, lehet, hogy tuggyák, hogy ez a végéhez fog jutni. Itt egy általános pusztulás lesz.

Na most osztán ott van ugye a Marcal vize, teccik ismerni asztat? Nem ismeri, ugye? Hát Egyházaskeszőnél, a Börzsöny között folyik el az. Hát az is, mit tudom én, honnan ered. Aztán valami bauxitbánya ráengedte azt a mocskos vizet. Ennek most már van húsz éve. Ott is teljesen kipusztult a halállomány. Na most, ugye, ha elmenek, hát akkor csak a Rábára mének. De ott is esetleg van egy fél napom. Oszt onnyét csak sietek haza!

Szóval, minden megváltozott. Minden megváltozott... az életbe.

(Pápasalamon, 1995. augusztus 31.)

Lejegyezte: **Tamás Amarylls**